

lóját gabonával, egy 17. századi talpgerendás és egy 16–17. századi paticsfalú leégett épület részletét találtuk. Mivel a legelső maradványnál úgy tűnt, hogy leégés után in situ maradt az omladék, a kutatást itt abbahagytam. A későbbiekben nagy felületben érdemes feltárni az objektumot.

A városfal e ponton csak részben van lealapozva. A téglafal alatti kő alaptesten itt egy kávéról indított terméskő átboltozás alatt üreg, illetve utólagos befalazás figyelhető meg. A boltozat romlott, több köve lazult. A statikussal arra a véleményre jutottunk, hogy vagy túl mélyre kellett volna itt alapozni a konszolidált talajig, vagy spóroltak a kővel és csak szakaszonként alapozva, szakaszonként háritóívvvel oldották meg a fal alapozását. A falat kívülről vizsgálva több ponton is láttunk ilyen ívekre utaló falazati struktúrát.

A 4. árkot a 3. árokkal szemben a fal külső oldalán nyitottuk. Itt a jelenlegi talajszint 80 cm-rel mélyebben van, mint a másik oldalon és a török korban is mélyebb szinten volt a külső járószint. A vastag 20. századi feltöltés alatt leletszegény, 16–17. századi feltöltés alatt 14. századi kerámiával datált gödör mélyedt az altalajba. A falat kívülről kísérő egykori árok partja nem került bele a kutatóárokba. Az alapfalon itt is megfigyelhető volt a nyílás. A statikussal arra a véleményre jutottunk, hogy a falon nyíló repedés kiváltó oka a háritóív boltvállal részének rétegcsúszása. A boltozat megcsúszása viszont feltehetően az ív másik oldalán folytatódó alapozás egyenetlen süllyedésének következménye. A falnak e ponttól nyugatra húzódó részén súlyos statikai probléma nincs, e vizsgált ponttól keletre viszont tovább kutatandó az alap egyenetlen süllyedésének oka.

MAJCHER TAMÁS

338. Székesfehérvár, Fekete-hegy

(Fejér megye) Kö

A tervezett M81-es autótűt 101 és 110 kilométerszelvényei közé eső nyomvonalszakaszán terepbejárást végeztünk 2000. május 8-án. Az M81/1 jellel regisztrált, 300×100 m kiterjedésű, É-D irányú lelőhelyről középkori kerámiát gyűjtöttünk, ami az István Király Múzeumba került.

Munkatársak: Cserményi Vajk, Fülöp Gyula, Nádorfi Gabriella.

SZALAI TAMÁS

339. Székesfehérvár, Fő utca 13.

(Fejér megye) Kö

A ház pincéjében nyílt lehetőségünk arra, hogy árkokat húzzunk. 1-es, 2-es, 3-as számú árkaikban csak az újkori ház pincefalának alapozását sikerült feltárnunk. Árkaink mélysége kb. 130 cm-en megállt a 6. számmal jelölt tömör, fekete, iszapos rétegben, mivel a feltörő talajvíz miatt nem tudtuk folytatni a mélyítést. Ugyanígy jártunk a 4. számú árokban is, ahol egy vöröses, bauxit-

tartalmú habarcsba rakott kőfalat találtunk. Erre alapozták a mai pince falait. A középkori falat különböző méretű törtkövekkel rakták, északi falának elbontott felülete kb. 50 cm-re a mai padlószint alatt kb. 45 cm-rel szélesebb volt a pince falánál.

A középkori házrészlet bemutatása nem szükséges.

SIKLÓSI GYULA

340. Székesfehérvár, Maros-hegy

(Fejér megye) Rő

Az épülő szennyvízvezeték árka érintette a székesfehérvári topográfiában felvett bronzkori település szélét. A lelőhelyet 100 m hosszban és 4–5 m szélességben tártuk fel.

Az Aradi utcában valójában mocsárban, eleve „reménytelen” helyen kellett ásunk, sem régészeti objektumot, sem leletet nem találtunk.

A Szalontai utcában soros elrendeződést mutató cölöplyukakat (mocsáron átívelő gyaloghíd?) és erodált kerékek gödröket tártunk fel. A talált kerámia 2. század végi, provinciális áru.

SZALAI TAMÁS

341. Székesfehérvár, Oskola utca 1.

(Fejér megye) Ű

A ház lakott, ezért csak az udvarban végezhetünk leletmentést.

A terület nagyobbik részét egy pince, illetve egy újkori téglaciszterna foglalja el. A fennmaradó ásatásra alkalmas területen húztunk két árunkat. Ezekben egy újabb, beomlott újkori pince falsarkát, a téglaciszterna déli részletét, illetve az udvar déli részén álló házfal újkori alapozását találtuk meg. A helyszínen középkori falrészletek előkerülésével nem számolhatunk.

SIKLÓSI GYULA

342. Székesfehérvár, Oskola utca 8.

(Fejér megye) Kö

A ház udvarán két árokban figyeltünk meg falakat. 2-es számmal jelölt árunkban egy 17–18. századra datálható falsarkot tisztítottunk ki.

Egy kb. 11×1,6 m-es kelet-nyugati irányú árkot (1. sz.) húztunk az udvar közepén. Ebben egy ugyanilyen irányú, sárga habarcsba rakott középkori házfal alapozását tártuk fel kb. 8 m hosszúságban. A formátlan, különböző méretű kövekből rakott fal szélessége 110 cm és 60 cm között változott. Mivel az árok két oldalán, végeinél és közepén több közművezetékét ástak be, a középkori alapozás teljes feltárását nem végezhetjük el.

Járószinteket, falsarkokat nem találtunk, a középkori fal nyugati végét újkori kőfal zárta, mely délre fordult. Folytatása azonban a közművek által szabdalta 2. sz. árokban már nem volt meg.

A ház délkeleti helyiségének déli faláról a csempék és a vakolat leverése után kiderült, hogy részben középkori eredetű.

A feltárt objektumok bemutatását nem tartjuk szükségesnek, viszont a déli épületszárny további falkutatása indokolt.

SIKLÓSI GYULA

343. Székesfehérvár, Várkapu utca 1.

(Fejér megye) Kö

A ház pincéjében összesen négy árkot húztunk. Ezekben a Budai kapu nyolcpilléres hídjának két fapillérjét és két kőpillérjének alapozását tártuk fel a rekonstruálható kb. 23 méteres hídrészlet alatt.

A facölöpök átmérője kb. 20 cm volt, a kőalapozás méreteit nem állapíthattuk meg. A feltárást 0,45–0,75 cm mélységben (a pince járósíntje alatt) a feltörő talajvíz miatt abba kellett hagynunk. Az előkerült részletek in situ bemutatását nem tartjuk szükségesnek.

SIKLÓSI GYULA

344. Szigliget, Vár

(Veszprém megye) Kö

A részletes jelentést lásd a 67–74. oldalon!

GERE LÁSZLÓ

345. Szilvásvár, Istállóskői barlang

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

A magyarországi bükki Szeleta- és Aurignaci-kultúra revíziója keretében végzett ásatást a Miskolci Egyetem Ős- és Ókortörténeti Tanszéke és a Magyar Nemzeti Múzeum 2000. július 31-től augusztus 10-ig.

A feltárást célja a Vértes László által 1947-től 1952-ig folytatott feltárássorozat rétegtani és kronológiai revíziója volt. A szelvényben sikerült azonosítani Vértes C14 mintavételezési helyeit, és új mintákat begyűjteni radiometrikus korhatározáshoz. A munka során 2,6 m vastagságú barlangi kitöltésben hat szintből kerültek elő őskőkori települési nyomok, az Aurignaci I–II. emlékei.

RINGER ÁRPÁD – T. DOBOSI VIOLA

346. Szombathely, Bogácai-ér

(Vas megye) R, B, LT, Ró, Ú

A Szombathely–Zanat elkerülő út folytatása, II. üteme a múlt évben kutatott és megépített Szombathelyt elkerülő új útnak. A februári terepbejárást követően a megelőző ásatást március 13. és június 2. között végeztük el a Bogácai-ér keleti (Zanat) és nyugati (Szombathely) oldalán. A finanszírozást a Vas Megyei Közútkezelő Kht-val kötött szerződés alapján a Kincstári Vagyoni Igazgatóság folyósította, mindösszesen 37,6 M Ft-ot. A kutatás során összesen 12 110 m²-t tártuk fel.

A Bogácai-ér Ny-i oldalán az alábbi korszakok értelmezhető emlékeit (5000 m²) tártuk fel: késő bronzkori(?) telep facölöp-szerkezetes házainak maradványait, és hulladékgödreit; késői kelta telep melléképületét és hulladékgödreit; római kori hamvasztásos temető egészét (összesen 9 sír). Talán ennek települését sikerült megfigyelnünk a nyomvonalától kb. 200 m-re északra; római kori utat (vízelvezető árkait és helyenként kavics-alapozását) kb. 200 m hosszúságban; újkori (19. század?) vízelvezető rendszer árkait; közel száz, pillanatnyilag ismeretlen korú cölöplyukat és gödröt.

A Bogácai-értől K-re a következő korszakok értelmezhető emlékeit tártuk fel: rézkori (Lengyel III.) település nagyméretű hulladékgödrét; bronzkori telep facölöp-szerkezetes házát, hulladékgödreit (ezek egy része Harangedényes) és kútját (utóbbi az első őskori ilyen objektum Vas megyében!); római kori utat (Ny-K irányú az ér túloldalán feltárt folytatását kb. 200 m) a Bogácai-érnél keréknyomokkal, útkereszteződéssel, a betorkolló É-D-i úttal (hossza kb. 150 m); római kori gödröket; újkori (19. és 20. századi) vízelvezető rendszer árkait, illetve kerámia alagcsöveit; ismeretlen korú kemence maradványait; valamint jégkori (?) állatcsontokat.

A feltárást előtt geofizikai kutatást végzett Pusztai Sándor. A teljes feltárt területről készültek légi felvételek (három alkalommal volt repülés: május 12, 14, június 2.) Az MTA ATOMKI-be (Debrecen) több mintát küldtünk kormeghatározásra. A sírok anyagát iszapoltuk. Az embercsontanyagot Tóth Gábor antropológus dolgozta fel. Az iszapolásban lelt archaeobotanikai anyag Torma Andreához került. A palinológiai vizsgálatokra Sümegi Pált, a xylotómiai vizsgálatokra Rudner Edinát kértük fel.

A kutatás legszenzációsabb eredménye a Pannóniában egyedülálló nagyságrendben feltárt utak, útkereszteződés és keréknyomok. Az út felületén és árkaiban 3 érmet találtunk. Sajnos a Bogácai-éren feltételezhető korabeli híd pilléreit nem sikerült megtalálnunk.

ILON GÁBOR

347. Szombathely, Ferences kolostor

(Vas megye) Ró, Kö

Az épület felújítása során csatornázás, esővíz-elvezetés megoldatlansága miatt a korábbi, sokféle irányba vezető eldugult csövek helyett újakat kellett lerakni.

A földmunkák során kiderült, hogy a kolostor quadrumában, mely a 17. században alakult ki, a konyha alatt is nyomon követhetően széles római csatorna fut.

A régészeti leletek: római párkánykő, üvegmozaikszemcse, borostyán, stylus, rombusz padlótegla, stb. – rendkívül jelentős épületre utalnak. Az egész quadrumban a néhány sakktábla tematikát követő szelvényben 60 cm mélységben melléklet nélküli csontvázak és középkori falak is mutatkoztak, melyeknek semmi kapcsolata nincs a 17. században kialakult quadrummal.